

«آفاق»

منتشر شد

سومین پیش شماره نشریه عربی حوزه های علمیه در ۴ صفحه به ضمیمه این شماره آفاق حوزه

افق حوزه

در حمایت از بیانات مقام معظم رهبری با صدور بیانیه های جداگانه ای تصریح شد

لبیک حوزویان

به ندای امام خامنه ای

پیام رهبر معظم انقلاب، پیام حکمت، اخلاق، عزت، اقتدار، نگاه راهبردی، تحلیل عمیق، مرزبندی شفاف، جذب حداکثری و دفع حداقلی، سعه صدر، امیدبخشی، وحدت آفرینی، استقلال، پیشرفت، امنیت و تکریم مدافعان نظم و امنیت بود؛ این بار نیز رهبر فرزانه انقلاب اسلامی پرچم دار جهاد تبیین شدند

۱۳

پیامبر حکمت

گفتاری از آیت الله ابوالقاسم علی دوست

۱۲

معاون پژوهش حوزه های علمیه
تازمانی که موضوعات پژوهشی خرد نشود نمی توان کاربردی عمل کرد

امروز علوم در صورتی می تواند راهگشای جامعه باشد که از حوزه عمومی به تخصصی و از حوزه تخصصی، به تمحضی ارتقا یابد.

۷

معاون تبلیغ و امور فرهنگی حوزه های علمیه
هدف از راه اندازی مدارس امین تربیت دانش آموزان مؤمن و انقلابی است

هم اکنون ۲۰ هزار مدارس طرح امین در کشور وجود و بر اساس ارزیابی ها، ۸۰ درصد شاخصه های تربیتی در این مدارس اجرا شده است.

۷

قائم مقام مدیر حوزه های علمیه مطرح کرد | بدون روحیه انقلابی نمی توان کار دین را جلو برد

۴

ادبیات مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی | پروژه اصلی استکبار در جهان اسلام، تجزیه و کشورسازی است

۶

آیت الله حسینی بوشهری در دیدار رئیس رسانه ملی

رسانه ملی تریبون رسمی نظام جمهوری اسلامی است

رسانه ملی تریبون رسمی نظام جمهوری اسلامی است و همان طور که امام خمینی (ره) نیز فرمودند، صدا و سیما نقش یک دانشگاه را ایفا می کند و مردم به عنوان تریبون رسمی انقلاب اسلامی به آن می نگرند.

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دکتر پیمان جبلی رئیس سازمان صدا و سیما، ۱۶ مهر در جمع اعضای شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم حضور یافت.

رئیس شورای عالی جامعه مدرسین در این دیدار، بعد از اشاره به دغدغه مندی و دلسوزی اعضای این شورا نسبت به مسائل مختلف کشور، نقش رسانه رسمی را در هر جامعه ای بی بدیل توصیف و اظهار کرد: رسانه ملی تریبون رسمی نظام جمهوری اسلامی است و همان طور که امام خمینی (ره) نیز فرمودند، صدا و سیما نقش یک دانشگاه را ایفا می کند و مردم به عنوان تریبون رسمی انقلاب اسلامی به آن می نگرند.

گفتنی است، در ادامه جلسه، رئیس رسانه ملی گزارشی از عملکرد این سازمان ارائه نمود و پس از آن سایر اعضای جامعه مدرسین، به بیان دغدغه ها، پیشنهادها و انتقادات خود پرداختند.

در پایان نیز، دکتر جبلی به سؤالات اعضای این جامعه پاسخ داد.

ایمان ما به انقلاب، نظام اسلامی و مقام معظم رهبری افزوده شده است، تصریح کرد: در این جریانات، ایمان ما به مظلومیت نیروی انتظامی، سپاه و بسیج بیشتر شد و ۱۸۰۰ نیروی انتظامی مجروح شده و تعدادی به شهادت رسیدند.

وی خاطرنشان کرد: درود بر این امت که به صحنه آمده و اغتشاش را فروشانند؛ اغتشاشگران و سردمداران آن بدانند، اگر امت حزب الله مطیع فرمان و قانون نبودند، در همان لحظات اول، همه شما را از خیابان جارو می کردند. آیت الله اراکی با تقدیر از تلاش های صورت گرفته در عرصه اقتصادی و سیاست گذاری های انجام شده و خدمات ارائه شده به مردم از سوی دولت، گفت: فقط مسئله معاش، مشکل مردم نیست؛ ما به فرهنگ و دین احتیاج داریم و باید مساجد ما آباد شود. گروه های قرآنی باید حمایت شده و رسانه هایی در طراز فرهنگ جمهوری اسلامی داشته باشیم و کاری کنیم که نیروی متدین در جامعه احساس اقتدار کند.

گزارش: رحیم کریمی

با پیام آیت الله العظمی جوادی آملی برگزار می گردد

نکوداشت علامه حسن زاده آملی با مشارکت ۲۰ مرکز حوزوی و دانشگاهی

علامه می پردازد، رونمایی می شود. ویژه نامه «حکیم ذوفنون» حاوی بیش از ۲۰ گفت و گوی تفصیلی و مقاله درباره علامه حسن زاده آملی است که از شاگردان و مریدان ایشان تهیه و تدوین گردیده است.

وی افزود: در این همایش، همچنین از کتاب «مروری بر آثار آیت الله حسن زاده آملی»، «یادنامه علامه حسن زاده آملی» از سوی مؤسسه نجفیات و کتاب «نازه ها در اندیشه آیت الله حسن زاده آملی» تألیف دکتر منصوره لاریجانی رونمایی می گردد.

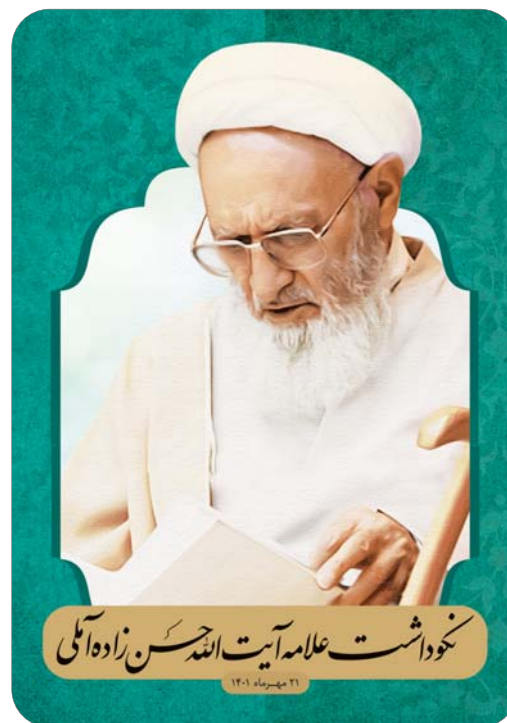
گزارش: جلال خسروی

استاد حسن رضائی خراسانی دوشنبه ۱۸ مهرماه در نشست خبری آیین نکوداشت علامه حسن زاده آملی (ره) که در خیرگزاری حوزه برگزار شد، با تشریح برنامه های این نکوداشت، گفت: این مراسم با مشارکت بیست مرکز علمی حوزوی و دانشگاهی برگزار می گردد که در رأس آنها دفتر مقام معظم رهبری در قم و مرکز مدیریت حوزه های علمیه می باشد.

شاگرد علامه حسن زاده آملی (ره) گفت: حضرت آیت الله حسن زاده آملی (ره) فیلسوف، فقیه، ادیب، منجم، ریاضیدان و عارف معاصر شیعه، به معنای حقیقی ذوعلم و ذوفنون بودند و جامعه علمی حوزوی و دانشگاهی کشور به مقام علمی و معنوی ایشان افتخار و مباهات می کردند و قطعاً وجود ایشان نقش مهمی در توسعه علوم اسلامی و الهی داشت.

دبیر ستاد همایش نکوداشت علامه ذوفنون حسن زاده آملی (ره) خاطر نشان نمود: این همایش با پیام آیت الله العظمی جوادی آملی آغاز می شود و در ادامه چند نفر از شاگردان ایشان در موضوعات مختلف، ابعاد علمی علامه را بررسی خواهند کرد و سخنران پائینی مراسم نیز دکتر محمد جواد لاریجانی است.

استاد حوزه علمیه قم در ادامه افزود: در این مراسم نکوداشت از چند اثر علمی و فرهنگی مرتبط با علامه حسن زاده آملی، از جمله ویژه نامه «حکیم ذوفنون» که حاصل تلاش یک سال هفته نامه آفاق حوزه می باشد و به بررسی سیره علمی، اخلاقی، تربیتی و سیاسی

مراسم نکوداشت سالک توحیدی و حکیم انقلابی علامه ذوالفقون آیت الله حسن زاده آملی، صبح پنجشنبه، ۲۱ مهرماه، همزمان با هفته وحدت و ایام میلاد با سعادت پیامبر رحمت حضرت محمد مصطفی (ص) و امام جعفر صادق (ع) در سالن همایش های مدرسه عالی دارالشفای قم برگزار می شود.

عضو شورای عالی حوزه های علمیه

ضرورت فرهنگ سازی انتظار فرج در جامعه

دوره پابانی، بر پایه دو میثاق اطاعت و نصرت است. وی با بیان اینکه طلاب وظیفه دارند، مردم را در پابیندی به این دو میثاق یاری کنند، یادآور شد: وحدت در جامعه اسلامی، یکی از عناصر آماده سازی امت برای یاری امام زمان (عج) است.

آیت الله اراکی با اشاره به اینکه همه جامعه اسلامی باید بدانند که محبت اهل بیت (ع) اساس اسلام است، اضافه کرد: باید مسئله شهادت سیدالشهدا (ع) در جامعه اسلامی تبیین و فرهنگ شود و این خون خواهی، مربوط به یک انتقام نیست. این بازگشت به معنای توبه و بازگشت به خانه رسول خدا (ص) است.

وی با اشاره به اینکه حضرت مهدی (عج) فقط متعلق به شیعیان نیست، یادآور شد: امت اسلام باید محبت

عضو خیرگان رهبری گفت: در جریانات اخیر ایمان ما به خیانت دشمن افزوده شد و بیشتر فهمیدیم که چه دشمنانی داریم؛ دشمنانی که با خدا، قرآن و بشریت در جنگ هستند.

آیت الله محسن اراکی عضو شورای عالی حوزه های علمیه، ۱۴ مهر در همایش تجدید بیعت طلاب و فضایی حوزه های علمیه برادران، خواهران و جامعه الزهراء (ع) با حضرت بقیه الله الاعظم (ع) که همزمان با نهم ربیع الاول در شبستان بزرگ کربلای مسجد مقدس جمکران برگزار شد، با بیان اینکه بعد از خلقت رسول اکرم (ص) و اهل بیت ایشان (ع)، بزرگترین رویداد جهان هستی ظهور است، بیان کرد: اساس جامعه و جهت گیری بشر و حرکت و رسیدن به این

اما انتظار این است که جلوی غارت، اختلاس و نجومی بعضی از مسئولان گرفته شود تا این نظام آسیب نبیند.

حضرت آیت‌الله جوادی آملی بیان داشتند: صرف اینکه کسی آدم خوبی باشد، به معنای این نیست که مسئول خوبی هم می‌تواند باشد. عقل و تدبیر لازمه مدیریت است که در این صورت، مسئولان نه بیراهه می‌روند و نه راه کسی را می‌بندند.

معظم‌له تأکید کردند: مسئولان باید برای بیکاری جوانان، آینده شغلی آنها و معضل حاشیه‌نشینی شهرها تدبیری بیندیشند و برای حل مشکلات کشور بیش از پیش تلاش کنند!

ایشان در پایان خاطرنشان کردند: ما به امید زنده‌ایم. به برکت خون شهداء زنده‌ایم و به صاحب امروز دعا می‌کنیم، این نظام را در سایه ولّی‌اش حفظ کند و شهدای ما را با شهدای کریلا محشور کرده و کسانی که برای اربعین هم زحمت کشیدند، حشرشان با اربعینی‌ها ان‌شاءالله. باشد!

• از هرگونه اظهارنظری که تقویت‌کننده تحرکات دشمنان است، پرهیزیم

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیت‌الله حسینی بوشه‌ری هم در این دیدار با اشاره به خدمات پلیس در کشور، گفت: نظام باید حافظ ارزش‌های اسلامی و امنیت در جامعه باشد و پلیس به عنوان خدمت‌گزار این مردم و نظام، باید در برابر کسانی که استقلال این کشور را نشانه گرفته‌اند، بایستد.

رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، با تأکید بر لزوم حمایت همگان از پلیس، اظهار کرد: پلیس باید مورد حمایت مسئولان و سیاست‌مداران، نخبگان و مردم واقع شود تا بتواند، امنیت و آرامش را در جامعه تأمین نماید؛ البته مسئولان باید با سعه صدر سخن حق را بشنوند و به آن ترتیب اثر دهند و از طریق مجاری قانونی، به خواست آنان رسیدگی نمایند.

امام جمعه قم، سخنان اخیر رهبر معظم انقلاب در رابطه با حوادث اخیر را جامع توصیف کرد و افزود: سخنان رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) بسیار جامع بود و حجت را بر همه تمام کرد؛ لذا باید از هرگونه اظهارنظری که تقویت‌کننده تحرکات دشمنان است، پرهیزیم. وی ضمن اشاره به حوادث اخیر خاطرنشان کرد: حوادث اخیر آزمون بزرگی برای خواص و عموم مردم بود که آیا تعامل آن‌ها یک تعامل حمایتی و قانون‌مدارانه است؟ یا اینکه تلاش می‌کنند، اقتدار نظام را بشکنند؟

دبیر شورای عالی حوزه‌های علمیه، اهداف بلند انقلاب اسلامی را مورد اشاره قرار داد و بیان کرد: انقلاب اسلامی با شعار پیاده‌سازی احکام الهی در جامعه به پیروزی رسید و اکنون نیز، مردم انتظار دارند تا آموزه‌های دینی به‌درستی در جامعه نهادینه شود. شاید در عصر طاعت این امکان وجود نداشت تا احکام اسلامی را اجرا کنیم؛ اما خداوند به واسطه یکی از اولیای خود یعنی امام خمینی رحمه‌الله و در امتداد آن مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، حجت را بر همه ما تمام کرد تا حکومتی بر پایه ارزش‌های دینی شکل بگیرد و با حمایت مردم همیشه در صحنه، زمینه اجرای احکام الهی فراهم گردد.

• فرمایشات فرمانده معظم کل قوا در دانشگاه فراجا بسیار راهگشا، حکیمانه، پدرا نه و دلسوزانه بود

سردار حسین اشتری نیز در این دیدارها، با اشاره به هفته فراجا، شعار امسال را پلیس، خادم مردم و مردم، حامی پلیس عنوان کرد و گفت: تمامی سعی ما در این سال‌ها این بوده که خدمت‌گزار خوبی برای مردم و حافظ ارزش‌ها باشیم. مشکلات بوده؛ اما آنها را طی کرده و بعد از این هم، با اقتدار، تدبیر، عقلانیت و هوشمندی انجام خواهیم داد.

وی با اشاره به خدمت شبانه‌روزی پلیس در اقصی نقاط کشور، گفت: سالانه بیش از ۱۰۰ میلیون خدمت به مردم و روزانه حدود ۳۰ هزار مأموریت، توسط پلیس انجام می‌شود و این تنوع و گستردگی خدمت، با سازمان‌های دیگر قابل قیاس نیست.

این مقام ارشد انتظامی، با بیان اینکه در حوزه هوشمندسازی نیز اقدامات خوبی صورت گرفته است، گفت: در حوزه هوشمندسازی، نسبت به سایر کشورها عقب نیستیم و پیشرفت‌های خیلی خوبی نیز داشته‌ایم.

فرمانده فراجا ضمن اشاره به مجاهدت‌ها و خدمات بسیار پلیس در موضوع اربعین امسال، به حوادث اخیر در کشور هم پرداخت و گفت: بر اساس وظیفه قانونی و مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۳۲ دستگاه در موضوع حجاب و عفاف وظیفه دارند. پس از وقوع این اتفاق و بررسی همه‌جانبه آن، مشخص شد که هیچ تقصیر و قصوری متوجه همکاران ما نیست و از همان ابتدا ضمن پیگیری وضعیت سلامتی مرحومه امینی، همکاری که توانستیم در این راستا انجام دادیم و بعد از فوت وی، به بازرسی کل فراجا دستور دادیم، بدون هیچ ملاحظه‌ای موضوع را بررسی و گزارش کنند.

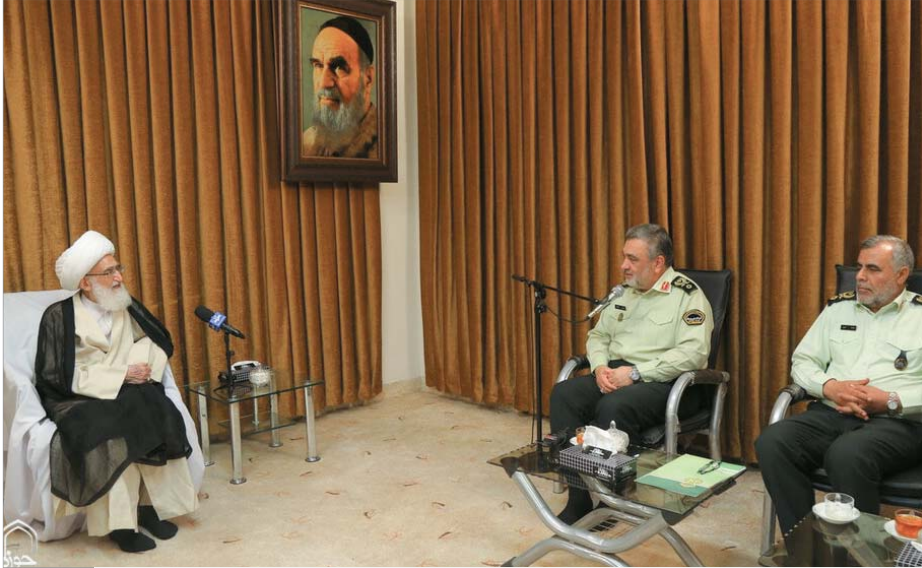
وی با تأکید بر اینکه پلیس وظیفه ذاتی و قانونی دارد تا در قبال کسانی که قصد برهم زدن آرامش مردم را دارند، بایستد، افزود: با عنایت الهی، پلیس توانست در برابر کسانی که به مال مردم تعرض و اموال عمومی را غارت می‌کنند و قصد برهم زدن آرامش مردم را دارند، مقابله کند. ارشدترین مقام انتظامی کشور، با تأکید بر اینکه فرمایشات فرمانده معظم کل قوا در دانشگاه فراجا بسیار راهگشا، حکیمانه، پدرا نه و دلسوزانه بود، گفت: پلیس با آمادگی کامل اجازه نخواهد داد، هیچ خدشه‌ای به امنیت کشور وارد شود. بحمدالله نتایج بسیار خوبی نیز، در حوادث اخیر کسب شده که انصافاً مجموعه انتظامی با عشق به مقام معظم رهبری، عنایت الهی و هوشیاری مردم به‌خوبی توانست، از این مرحله عبور کند.

گفتنی است، حضور و سخنرانی در صبحگاه مشترک نیروهای مسلح (عهد سربازی) در مسجد مقدس جمکران و همچنین نشست با مدیران حوزوی، از جمله برنامه‌های یک‌روزه فرمانده فراجا در هفته نیروی انتظامی در قم بود.

گزارش: داوود مظاهری

افراد ناآگاه و فریب‌خوردگان از حقایق آگاه شوند و به دامن این نظام و انقلاب برگردند.

مرجع عظام تقلید و علما در دیدار فرمانده فراجا

دشمنان خارجی، فضای مجازی رها و مشکلات معیشتی از علل اصلی حوادث اخیر است

سردار حسین اشتری فرمانده کل نیروی انتظامی به مناسبت هفته نیروی انتظامی، ۱۴ مهر با سفر به شهر مقدس قم، با آیات عظام مکارم شیرازی، نوری همدانی، سبحانی، جوادی آملی و آیت‌الله حسینی بوشه‌ری رئیس شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه دیدار کرد. ایشان در این دیدارها، ضمن تقدیر از خدمات و تلاش‌های نیروی انتظامی، سه عامل: دشمنان خارجی، فضای مجازی رها و مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را از علل اصلی حوادث اخیر دانستند و بر لزوم تفکیک صف معترضان به مشکلات اقتصادی از آشوبگران تأکید کردند.

• رفع مشکلات امنیتی، فرهنگی، معیشتی و اقتصادی

حضرت آیت‌الله سبحانی نیز در دیدار سردار اشتری فرمانده کل نیروی انتظامی کشور، بر رفع مشکلات فرهنگی، امنیتی، معیشتی و فرهنگی جامعه تأکید کردند. این مرجع تقلید ضمن استماع گزارش فرمانده کل نیروی انتظامی کشور، از خدمات حافظان امنیت کشور در ایام اربعین حسینی تقدیر نمودند.

معظم‌له ضمن اشاره به تعامل نهادهای کشور در راستای رفع مشکلات فرهنگی، امنیتی، معیشتی و اقتصادی کشور و جوانان، قطع ریشه‌ها و عوامل فسادزا در همه ساحات اجتماعی تأکید کردند.

• جلوی غارت، اختلاس و نجومی گرفته شود تا نظام آسیب نبیند

به گزارش خبرگزاری شفقنا، حضرت آیت‌الله جوادی آملی نیز در این دیدار، از زحمات خالصانه نیروی انتظامی قدرانی و برای شهدای این نیرو علو درجه مستنلت نمودند. این مرجع تقلید بیان کردند: در احادیث معصومین علیهم‌السلام هست که «من قتل دونه ماله فهو شهید و من قتل دونه دینه فهو شهید و من قتل دونه دمه فهو شهید و من قتل دونه اهله فهو شهید»؛ شهید گاهی برای حفظ مال مردم است و گاهی برای حفظ ناموس مردم که ما برای تمامی شهدایی که برای حفظ دین و مال و ناموس مردم به شهادت رسیده‌اند، طلب مغفرت می‌کنیم و دعا می‌کنیم تا حشرشان با حضرت ابا عبد الله الحسین علیه‌السلام باشد.

ایشان در بخش دیگری از سخنان خود، ابراز کردند: در اندلس سابق، مردم مسلمان بوده و حکمای بزرگ همچون ابن رشد و ابن حزم در آن رشد کردند. آن قدر اسلام در آنجا گسترش داشت که تعداد ستون‌های مسجد جامع قرطبه را نمی‌توانستند بشمارند؛ اما طولی نکشید که آن مسجد تبدیل به کلیسا و کلیسا نیز تبدیل به موزه شد و هیچ اثری از اسلام در آنجا باقی نماند و این خطر، همیشه و در همه عصرها و مکان‌ها وجود دارد!

معظم‌له اظهار کردند: کشور ما صاحب ریشه و تمدنی افتخارآمیز است و مردم کشور ما نیز، مردمی غیور و پاک هستند و در کشور، بزرگان، دانشمندان و مردان بزرگ کم نداریم و شما می‌بینید که هر وقت مردم با انقلاب بودند، عظمت و شکوهی مانند پیاده‌روی اربعین رقم خورد؛

جماع‌المسلمین والعدة للأعداء العامة من الامة؛ فلیکن صعوک لهم و میلک معهم؛ مالک! بدان ستون دین و سپهر در برابر دشمن همین توده‌های مردم هستند؛ از این رو باید توجه و عنایت به مردم و ایجاد رفاه آنها سرلوحه کارها و برنامه‌های شما باشد.

معظم‌له برخورد با مجرمین و اخلاگران امنیت را بسیار ضروری دانسته و با اشاره به آیه «و لکم فی القصاص حیاة یا اولی‌الالباب لعلکم تتقون»، یادآور شدند: باید توجه داشت، در حوادث اخیر برخی به دلیل هیجانانگیز و تحت تأثیر رسانه‌های بیگانه قرار گرفته و دست به اقداماتی زده‌اند که باید حساب آنها را با کسانی که با برنامه‌ریزی و عناد با نظام اسلامی و ضربه زدن به مردم، دست به اقداماتی زده‌اند، جدا نمود و برخوردها باید متناسب با اقدامات صورت‌گرفته باشد.

ایشان با تأکید بر ضرورت زمان‌شناسی و بصیرت، اظهار کردند: باید توجه داشت که این انقلاب با مجاهدت‌ها و تلاش‌های مستمر همین مردم به پیروزی رسید. این انقلاب و این نظام متعلق به همین مردم است و باید مسئولان برای رفاه، پیشرفت و تعالی ملت و سرپلندی نظام مقدس اسلامی، تمام تلاش و امکانات خود را به‌کار بگیرند.

و فراوانی نعمت. باید توجه داشت هر سه این امور، با مسئولیت شما ارتباط مستقیم دارد. رشد و پیشرفت جامعه تنها در سایه امنیت تحقق پیدا می‌کند؛ عدالت یعنی رعایت حقوق و گرفتن حق مظلوم که در آن نمی‌توان کوتاهی نمود و سوم فراوانی نعمت و برطرف نمودن نیازهای ضروری مردم.

معظم‌له با تجلیل از اقدامات صورت‌گرفته از سوی نیروی انتظامی، افزودند: به‌حمدالله شما در برقراری امنیت و ایجاد ثبات در جامعه موفق بوده‌اید. باید توجه داشت که هر قدم شما در ثبات امنیت و ایجاد آرامش، عبادت است.

این مرجع تقلید توجه به مردم را سرلوحه کار مسئولان در نظام اسلامی دانسته و اظهار کردند: حضرت امیرمؤمنان علیه‌السلام به مالک‌اشتر فرمودند: «و أشعر قلبک الرحمة للریة والمحبة لهم واللطف بهم»؛ مهربانی به مردم و دوست داشتن آنها و لطف در حق ایشان را سرلوحه کار خود قرار بده. باید توجه داشت که اسلام نگاه وسیعی به انسان دارد.

حضرت آیت‌الله نوری همدانی در ادامه، یادآور شدند: حضرت امیرمؤمنان علیه‌السلام هنگام اعزام مالک‌اشتر به مصر در نامه‌ای به او نوشتند: ای مالک! «إنما عمادالدین و

• صف معترضین به مشکلات اقتصادی از آشوبگران جدا کرد

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی در دیدار سردار اشتری فرمانده نیروی انتظامی کشور، از تلاش‌های این نیرو قدردانی کرده و گفتند: نیروی انتظامی به‌خوبی توانسته، در برابر ناامنی‌ها در میدان حضور پیدا کند.

ایشان سه عامل دشمنان خارجی، فضای مجازی رها و مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را از علل اصلی حوادث اخیر دانسته و افزودند: تا زمانی که این عوامل باشد، احتمال آشوب وجود دارد؛ چراکه دشمنان خارجی همیشه در پی ضربه‌زدن به نظام اسلامی هستند و مشکلات اقتصادی نیز بهانه به دست آنها می‌دهد.

این مرجع تقلید تأکید کردند: باید صف کسانی که به گزاینها و مشکلات اقتصادی اعتراض دارند، از صف افراد شور که در پی آشوب و ناامنی در کشور هستند، جدا گردد.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی حضور پرشور مردم در راهپیمایی‌ها را بیان‌گر مخالفت آنان با این‌گونه اغتشاشات و جریان‌ات دانسته و افزودند: معاندین نظام و کشور با تحریک احساسات جوانان و تعرض و ایجاد ناامنی، آتش زدن آمبولانس، غارت و تخریب اموال و کشتن مردم بی‌گناه، خودشان را رسوا کردند و چهره واقعی آنها برای مردم آشکار گردید.

این مرجع تقلید با اشاره به مسئله حجاب در کشور، اکثریت مردم را پای‌بند به حجاب و عفاف دانستند و با تأکید بر شفاف‌سازی مسائل اقتصادی توسط دولت، افزودند: دولت باید نسبت به سامان‌دادن به مشکلات اقتصادی و گرانی اقدام جدی نماید.

• رشد و پیشرفت جامعه تنها در سایه امنیت تحقق پیدا می‌کند

حضرت آیت‌الله نوری همدانی نیز در این دیدار، از خدمات نیروی انتظامی در برقراری امنیت و ایجاد نظم در جامعه تجلیل کردند.

این مرجع تقلید در ادامه، با بیان اهمیت امنیت در جامعه، افزودند: امام صادق علیه‌السلام فرمودند: «ثلاثة أشیاء، یحتاج الناس طراً لیها الأمن والعدل والخصب»؛ یعنی در هر جامعه‌ای مردم به سه چیز نیاز دارند: امنیت، عدالت

آیت‌الله سعیدی: فریب‌خوردگان به دامن نظام و انقلاب برگردند

نتیجه‌اش در جامعه را در نظر بگیریم و کارهای اثرگذار انجام دهیم.

امام جمعه قم با تأکید بر اینکه باید تقویت بنیادهای اعتقادی جوانان در دستور کار قرار گیرد، گفت: باید با مهربانی و اخلاق حسنه بررسی کنیم که به چه دلیل حرف دشمن در برخی از افراد تأثیر گذاشته است و این عوامل را اصلاح کنیم.

آیت‌الله سعیدی افزود: باید با روشنگری کاری کنیم که

جهاد و مقابله با دشمن آمده است، در همه این عرصه‌ها کارآیی دارد.

امام جمعه قم با بیان اینکه در نبرد حق و باطل، گاهی دشمن غلبه می‌کند و گاهی مؤمنان پیروز می‌شوند، گفت: در جنگ بدر که مسلمانان سران مشرکان را کشته بودند، کفار کینه‌ای از مسلمانان به دل گرفته بودند که نهنتها در جنگ احد که حتی بعد از نهضت عاشورا هم، یزید در مجلس شام آن کینه را یادآوری کرد.

آیت‌الله سعیدی در گردهمایی استادیاران و سرزمینیان صالحین بسیج استان قم که در ناحیه شهرستان قم برگزار شد، با اشاره به شهادت جوان بسیجی قمی در اغتشاشات اخیر، اظهار کرد: همان‌طور که خون شهدای انقلاب این نهضت را به پیروزی رساند، خون مدافعان امنیت هم، باعث تداوم این نظام و رسوایی دشمنان خواهد شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، وی با اشاره به آیه شریفه ۱۰۴ سوره مبارکه نساء، ابراز کرد: این جهان محل زلز و خورد و جدال در عرصه‌های مختلف اعتقادی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی است و دستوراتی که در باب

بیانیه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در حمایت از بیانات اخیر رهبر معظم انقلاب ایران اسلامی با تدابیر رهبری معظم و با همت ملت، از ابتلائات و سربلند بیرون خواهد آمد

این کشور اسلامی در ظل توجهات و عنایات حضرت ولی‌عصر علیه السلام و تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری و با همت و پشتیبانی ملت شریف ایران، راه پرافتخار انقلاب اسلامی را طی خواهد کرد و از ابتلائات و آزمون‌ها سربلند بیرون خواهد آمد.

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، متن بیانیه جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در حمایت از بیانات داهبانه رهبر معظم انقلاب در تشریح نقشه‌های شوم دشمن در حوادث اخیر، به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم
بیانات حکیمانه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در تبیین و تشریح راهبردی و اندیشمندانه حوادث اخیر، بار دیگر تصویری دقیق و سرنشار از جزئیات مفهومی و استدلالی از مسائل کشور را به ملت، اندیشمندان و امیدواران به انقلاب اساهی ارائه کرد. ایشان با روایتی تحلیلی و منظومه‌ای و همچنین مشتمل بر عناصر و لایه‌های متنوع، هجمه دشمن را تشریح نموده و امید، آرامش، بصیرت و آگاهی را ارتقا بخشیدند.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ضمن تجدید بیعت با زعیم فرزانه انقلاب اسلامی، همگان را به توجه و تبعیت از منویات و رهنمودهای ایشان دعوت می‌کند و اعلام می‌دارد:

۱- لازم است سیاست‌گذاران فرهنگ و اندیشه و مسئولان تأمین نظم و امنیت کشور، با توجه به بیانات اخیر ایشان به مسائل کشور بپردازند.

۲- آنان که در حوادث اخیر، خواسته یا ناخواسته با اظهارنظر یا هرگونه اقدام عملی، به‌نحوی دشمن را در پیشبرد اهداف پلیدش یاری رساندند، هرچه سریع‌تر تدارک نمایند. «فلا تکنونوا انصاب الفتن و اعلام البلع»

۳- باید برای تشریح و تبیین حوادث اخیر به مؤمنین به اسلام و انقلاب مجاهدت کنند که عبرت‌های پندآموز فراوان این ابتلائات، برای تقویت بصیرت جامعه ضروری و لازم است. «فإنما البصیر من سمع فتفکر و نظر فأبصر و انتفع بالعبر، ثم سلک جددا و اضحاح یجنب فیه الصرعة فی المهای».

۴- این کشور اسلامی در ظل توجهات و عنایات حضرت ولی‌عصر علیه السلام و تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری و با همت و پشتیبانی ملت شریف ایران، راه پرافتخار انقلاب اسلامی را طی خواهد کرد و از ابتلائات و آزمون‌ها سربلند بیرون خواهد آمد. ان‌شاءالله از درگاه خداوند متعال طول عمر و سلامتی رهبر معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی) را مسألت می‌نماییم.

در حمایت از بیانات مقام معظم رهبری با صدور بیانیه‌های جداگانه‌ای تصریح شد

لبیک حوزویان به ندای امام خامنه‌ای

در پی اغتشاشات اخیر و توهین عوامل خائن و وطن‌فروش به مقدسات، قتل، به آتش کشاندن و غارت اموال عمومی و مردم بی‌دفاع و ایجاد ناامنی در جامعه، فرمانده معظم کل‌قوا، امام خامنه‌ای در مراسم مشترک

آیت‌الله خاتمی با اشاره به اینکه این فتنه دشمنان نیز، با درایت رهبری و بصیرت ملت ایران خنثی شد، گفت: در مسیر حمایت از نظام اسلامی با کسی تعارف نداریم. به گزارش خبرگزاری رسا در مازندران، آیت‌الله خاتمی، نایب‌رییس مجلس خبرگان رهبری در یادواره ۴۰۰ روحانی شهید مازندران و یادبود مرحوم حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم طاهری، مدیر اسبق حوزه علمیه استان، با اشاره به اینکه این دیار مهد عالمان دینی در عرصه‌های فلسفه، عرفان، تفسیر قرآن و فقهات است، گفت: علامه حسن‌زاده آملی و علامه جوادی آملی، مفاخر دینی و علمی و مرحوم آیت‌الله کوهستانی، عالم تکران‌شدنی است که رشدیافته این دیار هستند.

وی در ادامه سخنان خود، به اغتشاشات اخیر کشور اشاره کرد و افزود: در این اغتشاشات شاهد برخورد بدون تحقیق یک عده پیرامون حادثه بودیم که شعله فتنه برافروخته شد.

آیت‌الله خاتمی، اغتشاشگران را عوامل دشمن برای بر هم زدن امنیت کشور معرفی کرد و گفت: فتنه‌گران از استکبار پول دریافت می‌کنند تا در کشور آشوب کنند.

دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح، با اشاره به این حوادث، سخنان مهمی ایراد نمودند. پس از انتشار فرمایشات معظم‌له، نهاده‌ها و موسسات مختلف حوزوی و بیش از ۱۷۰۰ نفر از اساتید

آیت‌الله خاتمی

در حمایت از نظام اسلامی، با کسی تعارف نداریم

امام جمعه موقت تهران، با اشاره به تلاش دشمنان برای ضربه زدن به نظام و انقلاب، خاطرنشان کرد: توطئه و فتنه دشمنان و بدخواهان با درایت مقام معظم رهبری و بصیرت مردم در حمایت از ولایت فقیه خنثی شد.

وی با بیان اینکه عده‌ای در این حوادث، تحت تأثیر فضای مجازی، فریب بیگانگان را خوردند و در اغتشاشات شرکت کردند، تصریح کرد: اما کسانی که جزء سران این اغتشاشات بودند، از دشمنان و بیگانگان دستور گرفتند.

آیت‌الله خاتمی با اشاره به اینکه این فتنه و توطئه دشمنان نیز، با رهنمودهای مقام معظم رهبری و بصیرت ملت ایران خنثی شد، خاطرنشان کرد: در مسیر حمایت از نظام اسلامی، با کسی تعارف نداریم و تا آخرین نفس پای نظام ایستاده‌ایم.

نماینده مجلس خبرگان رهبری، دفاع و حمایت از

بیانیه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه در حمایت از بیانات رهبر معظم انقلاب و انزجار از اغتشاشگران

پیام رهبر معظم، پیام حکمت، اخلاق، اقتدار، نگاه راهبردی، امیدبخشی و وحدت‌آفرینی بود

علمیه، علمای معظم، روحانیت معزز، اساتید و محققان و نخبگان حوزوی ضمن تقدیر از بیانات حکیمانه و هدایت‌گرانه رهبر معظم انقلاب، با آرزایان‌های انقلاب اسلامی و امام‌راحل علیه السلام و مقام معظم رهبری و شهدای سرافراز تجدید عهد و پیمان می‌نمایند و پاسداشت مقدسات اسلام و قرآن و انقلاب اسلامی و امنیت ملی و استقلال و عزت ایران را وظیفه همگان می‌دانند.

حوزه‌های علمیه همراه با ملت ایران و مراکز علمی و دانشگاهی هرگونه اغتشاش و خسارت زدن به اموال و اماکن عمومی و جسارت به مقدسات و همراهی برخی از چهره‌ها با سیاست‌های کشورهای قلدر و استعماری جهان و مزدوران و معاندان و منافقان را محکوم می‌کند و ضمن تقدیر از حضور بلبصیرت ملت و بیدار و فهیم ایران عزیز در صحنه دفاع از ارزش‌های الهی، بر همدلی، وحدت و برادری، محبت، بصیرت و هوشمندی همه گروه‌ها و جریان‌ها و نخبگان و خواص فرهنگی، اجتماعی و سیاسی تأکید می‌کند و از تلاش‌های دولت خدمت‌گزار و دستگاه‌های قضائی، نظامی و انتظامی که زمینه‌های خسارت و پیشرفت کشور را فراهم می‌کنند، تشکر کرده و اهمیت مسئولیت خطیر و تاریخی تصمیم‌گیران و نخبگان برای حل مشکلات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و گسترش رفاه و پیشرفت و عدالت و مبارزه مجذانه با فقر و فساد و تبعیض و رساندن ملت بزرگ ایران به جایگاه رفیع و شایسته جهانی و اسلامی آن را گوشزد می‌کند.

اخلاق را عالم‌گیر خواهد کرد. ملت ایران متفخر است که در پرتو انقلاب اسلامی، از هدایت و ولایت امام عظیم‌الشان انقلاب اسلامی، امام خمینی و رهبر فرزانه انقلاب، امام خامنه‌ای مستفیض و بهره‌مند است و این ولایت را امتداد ولایت اولیای الهی و بعثت گرانسنگ پیامبر معظم اسلام صلی الله علیه و آله و اهل بیت مکرم علیهم السلام آن حضرت می‌داند و بارها و بارها کارآمدی رهبری حکیمانه و بیانات و مواضع امامین انقلاب را با همه وجود لمس کرده است. در این میان بیانات حکیمانه، روشنگرانه و عزتمندانه رهبر حکیم انقلاب حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای بار دیگر امید و نشاط و هدایت را برای ایران عزیز و ملت شریف ایران به ارمغان آورد و با تحلیلی همه‌جانبه و دقیق بر بصیرت ملت افزود و زوایای پنهان و ابعاد پست‌پرده حوادث اخیر را نمایان کرد و نقشه‌های شوم دشمنان را نقش بر آب کرد.

پیام رهبر معظم انقلاب، پیام حکمت، اخلاق، عزت، اقتدار، نگاه راهبردی، تحلیل عمیق، مرزبندی شفاف، جذب حداکثری و دفع حداقلی، سعه‌صدر، امیدبخشی، وحدت‌آفرینی، استقلال، پیشرفت، امنیت و تکریم مدافعان نظم و امنیت بود؛ این بار نیز رهبر فرزانه انقلاب اسلامی پرچم‌دار جهاد تبیین شدند و جایگاه رهبری و ولایت فقیه را در نظام اسلامی بازنمایی کردند و قدرت و امنیت و حرکت پیش‌رونده ملت ایران را به رخ جهانیان کشیدند. حوزه‌های

حوزه‌های علمیه همراه با ملت ایران و مراکز علمی و دانشگاهی هرگونه اغتشاش و خسارت زدن به اموال و اماکن عمومی و جسارت به مقدسات و همراهی برخی از چهره‌ها با سیاست‌های کشورهای قلدر و استعماری جهان و مزدوران و معاندان و منافقان را محکوم می‌کند. به گزارش خبرگزاری حوزه، متن بیانیه مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه درباره اغتشاشات و هتک حرمت به مقدسات و همچنین حمایت از بیانات رهبر معظم انقلاب به این شرح است:

«وَ كَانْ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرَ الْمُؤْمِنِينَ»

انقلاب شکوهمند ایران اسلامی برخاسته از آموزه‌های متعالی و آرزمان‌های والای اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله با نصرت پیوسته خداوند لایزال و عنایت پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و حضرات معصومین علیهم السلام و توجهات حضرت ولی‌عصر علیه السلام و رهبری حکیمانه امامین انقلاب و حضور و جان‌فشانی و اخلاص ملت بزرگ شریف ایران عزیز نقطه عطفی در مناسبات تاریخی جهان معاصر گردید و امید و انگیزه و شور را به آزادی‌خواهان و مستضعفان عالم هدیه کرد و به فضل الهی امیدوار و با عزم و اراده و همت، قله‌های پیشرفت و تعالی و عزت را یکی پس از دیگری فتح نموده و همه‌کینه‌ورزی‌ها، دشمنی‌ها و توطئه‌ها را با اقتدار و همت و حکمت پشت‌سر نهاده و پیشروی‌های فراوانی داشته و خواهد داشت و ان‌شاءالله پرچم حقیقت و عدالت و معنویت و

بیانیه بیش از هزار و ۷۰۰ استاد حوزه علمیه قم

در حمایت از نظام اسلامی و مقام معظم رهبری

ناموس مردم بی‌حرمتی کردند و با ایجاد رعب و وحشت در دل مردم، سعی در دور کردن آنان از دین و شریعت اسلامی داشتند؛ اما با همه این احوال، از آنجا که خدا با این ملت است، مکرشان به خودشان بازگشت. هر قدر که باطن اغتشاش‌گران آشکارتر گشت، عزم ملت بر نفی و طرد فتنه‌گران و خنثی‌سازی توطئه دشمن بیشتر شد.

حوزه علمیه که خاستگاه انقلاب عظیم اسلامی است و قاطبه حوزویان از مراجع عظام تقلید و علما و اساتید تا فضلا و طلاب جوان، همواره در کنار و پشتیبان این انقلاب الهی بوده‌اند و به‌یاری خداوند و با پیروی از رهبری ولی‌فقیه زمان حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای حفظ‌الله تا تحقق اهداف انقلاب والای اسلامی از پای نخواهند نشست. ما ضمن محکوم کردن اغتشاش آشوب‌طلبان و برهم‌زنندگان نظم و امنیت جامعه، بار دیگر، مراتب قدردانی و سپاس خود را از مجاهدت تمامی نیروهای جان‌برکف و حافظ امنیت، جان، مال، ناموس و دین مردم، اعم از نیروهای انتظامی و نظامی و بسیجیان، اعلام می‌داریم و به ارواح پاک جان‌برگفانی که در فتنه اخیر به شهادت رسیدند، درود و سلام می‌فرستیم و آرزوی سلامتی و شفای عاجل مجروحان این حوادث را داریم. ما با صوابی رسا و بلند این سخن امام خمینی علیه السلام را تکرار می‌کنیم که: دشمنان ملت به‌ویژه آمریکای مستکبر بدانند که با هر فتنه‌انگیزی که در میهن اسلامی و در میان جماعت مسلمان منطقه به راه می‌اندازند، منفورتر از گذشته می‌شوند و عزم ملت و روحانیت انقلابی را در نفی و طردشان از منطقه جزم‌تر می‌سازند. ان‌شاءالله.

بیش از ۱۷۰۰ نفر از استادان سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، در محکومیت اغتشاشات اخیر و حمایت از نظام اسلامی و مقام معظم رهبری بیانیه‌ای صادر کردند. به گزارش خبرگزاری حوزه، اساتید سطوح عالی و خارج حوزه علمیه قم، در محکومیت اغتشاشات اخیر و حمایت از نظام اسلامی و مقام معظم رهبری بیانیه‌ای صادر کردند که متن بیانیه به این شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحيم
مقام معظم رهبری: «با صراحت می‌گویم، این حوادث طراحی آمریکا، رژیم صهیونیستی و دنباله‌روهای آنها است. مشکل اصلی آنها با ایران قوی و مستقل و پیشرفت کشور است. ملت ایران در این حوادث کاملاً قوی ظاهر شد و در آینده نیز، هر جا که لازم باشد، شجاعانه وارد میدان خواهد شد.»
سلام و صلوات خدا بر ارواح طیبه شهدای دفاع مقدس و مدافعان حرم و امنیت، بویژه بر روح پرتوق امام خمینی علیه السلام که به پشتیبانی ملت دیندار علم اسلام ناب محمدی را در دنیای سراسر سکولار و این جهانی‌شده به‌هتزاز درآورد و نظام دینی عدالت‌محور مبتنی بر اصل مترقی ولایت فقیه را در ایران عزیز پایه‌گذاری کرد. چهل و اندی سال است که ملت شریف و عزیزمان تنها به‌مدد الهی و الطاف خفیه امام زمان علیه السلام، مسیری مستقل از خواست و اراده نظام سلطه و استکبار جهانی را برگزیده است و در این سال‌ها، بر پایه پیروی از اصل متعالی ولایت فقیه توانسته است، قله‌های عظمت و افتخار را در همه عرصه‌های علمی و فرهنگی و سیاسی، یکی پس از دیگری، علی‌رغم تمامی موانع و مشکلات فتح کند؛ ملتی که با پیروی از

آیت‌الله محسن فقیهی

بیانات رهبر معظم انقلاب فصل الخطاب است

بار با شعار «برداشتن حجاب» و «حذف گشت ارشاد» اصل انقلاب و اصل ایران مستقل و قوی را هدف گرفته بود و به دنبال نامید کردن مردم از نظام مقدس اسلامی و بزرگ‌نمایی ضعف‌ها و کاهش سرمایه اجتماعی بود که الحمدلله با ورود مراجع عظام تقلید، جامعه مدرسین، اساتید انقلابی و نخبگان حوزه و دانشگاه و همچنین با حضور پرشور ملت فهیم و شهیدپرور، نقشه شوم دشمنان قسم‌خورده و سردمداران گروهک‌های تجزیه‌طلب و ضد انقلاب و اصحاب فتنه داخلی، نقش بر آب شد.

• انگیزه اغتشاشگران تبیین شود
عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در ادامه ضمن ارج نهادن به جایگاه گفت‌وگو و اعتراضات منطقی با محکوم کردن آشوب‌ها و اغتشاشات مدیریت شده اخیر، به بازخوانی و تبیین انگیزه‌های این تحرکات پرداخت و گفت: ما منکر مشکلات اقتصادی و همچنین مشکلات معیشتی مردم نیستیم اما اگر مسئولان و آحاد مردم مواضع رهبری معظم را فصل‌الخطاب قرار دهند، با همکاری و تلاش مضاعف، مشکلات کاهش می‌یابد و با امید به فضل الهی و پشتکار و همت دولت، زندگی برای ملت‌مان سهل و آسان می‌گردد.

• حکم مقام معظم رهبری لازم‌الاتباع است
وی در همین زمینه تأکید کرد: فرمایشات مقام معظم رهبری آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای فصل‌الخطاب و حکم ایشان لازم‌الاتباع است؛ لذا لازم است سیاست‌گذاران فرهنگ و اندیشه و مسئولان تأمین نظم و امنیت کشور و همچنین دولت زحمت‌کش و دلسوز مردم با توجه به بیانات اخیر مقام عظمای ولایت به مسائل کشور بپردازند و نگذارند خیانت فتنه‌گران و حامیان آنها در اذهان و افکار عمومی

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران عنوان کرد

اعلام آمادگی برای همکاری با حوزه علمیه هندوستان

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران تأکید کرد: ایران اسلامی تلاش می‌کند، با ارائه فرهنگ صحیح دینی، با تمام توان با تهاجم فرهنگی غرب مقابله کند.
به گزارش خبرگزاری رسا، حجت‌الاسلام والمسلمین فاضل در دیدار جمعی از علما، بزرگان و بانوان فعال حوزی و شیعی هندوستان که در سالن شهید سلیمانی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران برگزار شد، اظهار کرد: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران در ۲۸ استان کشور و در سه سطح علمی ۳۰۲ و ۴ در حال فعالیت است که حاصل این فعالیت، تربیت بیش از ۶۰ هزار فارغ‌التحصیل خواهر و همچنین ۶۰ هزار طلبه در حال تحصیل می‌باشد که خواهران طلبه، در بخش‌های مهم اجتماعی و فرهنگی کشور فعالیت و اثرگذاری دارند.

وی افزود: آماده همکاری با حوزه‌های علمیه هندوستان هستیم و می‌توانیم تجارب حوزه‌های علمیه خواهران در ایران را در اختیار حوزه‌های علمیه خواهران در هندوستان قرار دهیم و در این راستا، نشست‌های تخصصی برگزار کنیم.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران، با اشاره به تهاجم فرهنگی غرب که همه کشورها را درگیر کرده است، ادامه داد: مقابله با این تهاجم با توجه به سیاست‌های هر کشور متفاوت است و ایران اسلامی تلاش می‌کند، با ارائه فرهنگ صحیح دینی با تمام توان با این تهاجم فرهنگی دشمن مقابله کند و یا با ارائه الگوهای صحیح اسلامی و دینی، اثرگذاری این تهاجم‌ها را خنثی نماید.

وی با اشاره به فعالیت‌های علمی ایران در گسترش دین اسلام و تشیع، گفت: در حال حاضر ملیت‌های بسیاری در این کشور مشغول علم‌آموزی و فراگیری علوم دینی هستند تا بتوانند، با حضور در مناطق خود، به ترویج دین اسلام پرداخته و جهانیان را با اسلام واقعی آشنا کنند.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران در پایان تصریح کرد: امیدواریم با اتحاد، یكدلی و استفاده از تجارب هم بتوانیم، با خدمات و راهنمایی‌های خوبی را در اختیار حوزه‌های علمیه هندوستان به‌ویژه خواهران فعال در مدارس علمیه خواهران هند قرار دهیم تا بتوانند، عدالت علمی و آموزشی را در حوزه‌ها گسترش دهند.

همچنین در ابتدای این نشست، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدمختار حسین جعفری، مدیر حوزه علمیه امام محمدباقرؑ جامو و کشمیر هندوستان، فعالیت تأثیرگذار در این کشور وسیع را نیازمند سیاست‌های پایدار و حمایت‌های مستمر دانست و گفت: قرآن در هندوستان بسیار مهجور بود و بعد از انقلاب اسلامی، از مهجوریت خارج شد و امیدواریم، با همکاری نهادهای حوزوی ایرانی این حرکت ادامه پیدا کند.

وی ادامه داد: فعالیت‌های دینی و فرهنگی، فقط با مادیات قابل انجام نیست و لازم است، حمایت‌های معنوی و ارتباطات قوی علمی، فکری و عقیدتی صورت بگیرد تا بتوانیم، فعالیت خوبی داشته باشیم.

■ سال بیست و یکم ■ شماره ۷۲۴

■ دوشنبه ■ ۱۸ مهر ۱۴۰۱ ■ ۱۳ ربیع‌الاول ۱۴۴۴ ■ ۱۰ اکتبر ۲۰۲۲

■ www.ofoghhawzah.com

- دین حکمت**

مطلب دوم این است که باید از جهات زیادی به پیامبر اکرم ﷺ بپردازیم. اینکه ایشان در چه سالی به دنیا آمدند و والدین ایشان چه کسانی بودند و دایه ایشان چه نام داشت، اطلاعاتی است که بسیار خوب است؛ اما آنچه که باعث می‌شود ایشان در جهان به‌عنوان یک شخصیت فاخر شناخته شود، اول رفتار و دوم برنامه‌ها و رسالت پیامبر ﷺ است. در این بحث با توجه به‌عنوان پیامبر حکمت، روی برنامه‌های پیامبر ﷺ صحبت می‌کنم. بهترین منبع برای بیان کردن رسالت و برنامه پیامبر ﷺ که شبهه‌ای هم در سند آن وجود نداشته باشد، قرآن کریم است. لذا باید به قرآن مراجعه کنیم تا ببینیم، قرآن کریم چه برنامه یا رسالتی را برای پیامبر ﷺ تعریف می‌کند. گمان نمی‌کنم، در مطالبی که بیان شد، اختلافی وجود داشته باشد. کسی نمی‌تواند بگوید: پیامبر ولیدالاسلام یا شخصیتی للانسان نیست یا بگوید: قرآن بهترین منبع برای معرفی برنامه و رسالت پیامبر نیست؛ اما اختلاف نظرها از ادامه صحبت شروع می‌شود که همان تفسیر رسالت یا برنامه پیامبر ﷺ است؛ چراکه در این تفسیر افراط و تفریط‌هایی دیده می‌شود و البته هنر باحثان باید این باشد که بتوانند، خط اعتدال و حد وسط را بیابند و مدیریت کنند. امروزه زیاد می‌شنویم که از پیامبر صلح، پیامبر رحمت، پیامبر مهربانی‌ها و … یا از قالبی به‌نام اسلام رحمانی صحبت می‌شود و در سطح دنیا از این مباحث استقبال می‌شود و در فضای افراط و خشونت، به‌راحتی جا باز می‌کنند. مطلب دوم که از درون همین مبحث سر برمی‌آورد، تفسیر قدرت و اقتدار و اگر مجال داده شود، خشونت است. سال گذشته، بنده بحثی با آقای سروش داشتم و ایشان به‌صورت رسمی تحت عنوان دین و قدرت، واژه پیامبر اقتدارطلب را استفاده کرد. در طول تاریخ این نمونه‌ها زیاد گفته شده و این حرف، مربوط به امروز یا آقای سروش نیست و یا حتی حرفی نیست که طرف مقابل ما بزند. برخی از تفکرات تا جایی پیش می‌رود که حتی گفته می‌شود، ما چیزی به‌عنوان عذاب نداریم یا می‌گویند: مگر خداوند کسی را عذاب می‌کند؟ می‌گوییم: در قرآن از عذاب بحث شده است؛ اما می‌گویند: مدت کمی انسان‌ها گوشمالی داده می‌شوند و به‌تعبیر عرفا الف عذاب می‌آفتد و بدل به عذب به‌معنای بهره و گوارایی می‌شود و ممکن است، ما از این بهره خوشمان نیاید؛ اما آنها خوششان می‌آید. مثالی می‌زنند و می‌گویند: خوک در کثیفی رنج نمی‌برد و به‌راحتی در کثیفی زندگی می‌کند. این افراد ممکن است جهنم را همین‌طور معنی کنند و بگویند: ممکن است جهنم کثیف باشد؛ اما برای آنها عذب است و بهره می‌برند و نمی‌توانند، تصور عذاب داشته باشند؛ لذا رسالت پیامبر ﷺ را نیز این نمی‌دانند که بخواهد با انسان‌ها تمام حجتّ کند. بنابراین دو نظر مقابل یکدیگر قرار می‌گیرند؛ اما وقتی به خود قرآن رجوع می‌کنیم، بین آن تفریط و این افراط، حد وسط را می‌بینیم که بنده هیچ نامی را گویاتر و رساتر از نام حکمت برای آن نمی‌بینم. زمانی که پیامبر ﷺ را پیامبر حکمت تعریف کردیم، یعنی همه چیز با قوام و اساس بر سر جای خود باقی است؛ چراکه هیچ کاری حکیمانه نیست؛ مگر اینکه سر جای خودش باشد و هر کاری که سر جای خودش باشد، ضد حکمت نخواهد بود. نمی‌توانید مثالی بزنید و بگویید: این کار سر جای خودش و درست بود؛ اما حکیمانه نبود یا به‌عکس، بگویید: این کار درست و سر جای خودش نبود؛ ولی حکیمانه بود. بنابراین در مواجهه با دین و قدرتی که در مباحثه سال گذشته میان بنده و آقای سروش مطرح شد، مسئله دین حکمت را مطرح کردم.

- نزوم نهادسازی در دین**

در دنیای امروز روی مسئله نهادسازی خیلی تأکید می‌کنند. این نهاد ممکن است، جایی مانند مسجد باشد. پیامبر اکرم ﷺ در ابتدای کار اقدام به نهادسازی و ساخت مسجد کردند. اولین انحراف نیز این بود که مسجد به کنار رفت و سقیفه به میان آمد و این خطا و انحراف، معمولاً ذکر نمی‌شود. بنابراین اولین اشتباه بزرگ بعد از پیامبر ﷺ جابه‌جایی نهاد مسجد با نهاد سقیفه بود که یک نهاد جاهلیت بود. همچنین نماز جماعت هم یک نهادسازی بود که پیامبر اکرم ﷺ نسبت به آن دعوت و تشویق کردند و حتی نسبت به آن تحذیر کردند؛ چراکه فاصله گرفتن از جماعت یک نوع ارتداد بوده است. یکی دیگر از نهادها اصطلاح‌سازی است. زمانی که مسئله دین و قدرت مطرح می‌شود، چنانچه‌این اصطلاح رادرست نمی‌دانیم باید نهادسازی کنیم و بگوییم دین و حکمت با دین و عدالت یا دین و مصلحت. این وجهی بود که انتخاب و دین و حکمت و همچنین پیامبر حکمت مطرح شد. در اصطلاح پیامبر حکمت، جهاد نیز وجود دارد؛ چراکه گاهی جهاد، مصداق حکمت است؛ همچنین دفاع نیز در آن وجود دارد؛ چراکه گاهی اوقات دفاع مصداق حکمت است. همچنین رأفت، رحمت، عطفوت و به‌تعبیر قرآن خلق عظیم در آن وجود دارد؛ لذا به این دلیل پیامبر ﷺ را به‌عنوان پیامبر حکمت نام می‌بریم. امام صادق ؑ نیز همین‌گونه هستند؛ اما در زمان ایشان جهاد یا انقلاب به‌شکل مسلحانه مصداق حکمت نبود. با اینکه می‌دانیم، امام از ناحیه بنی‌الحسن و از ناحیه بصره و از ناحیه خراسان به‌وسیله ابوسلم خراسانی و از ناحیه زبیده و کوفه و از ناحیه برخی جوانان انقلابی تحت فشار بودند و همه آنها از امام انتظار داشتند، ورود انقلابی مسلحانه داشته باشند؛ اما ایشان مخالفت کرده و یک دانشگاه تشکیل می‌دهند و امام صادق ؑ می‌شود امام حکمت. حال به سراغ قرآن که آن را بهترین منبع دانستیم، می‌رویم. اهدافی که قرآن کریم برای رسالت پیامبر بیان می‌کند، همان اهدافی است که برای همه پیامبران مطرح می‌کند؛ لذا تنها پیامبر ما پیامبر حکمت نبودند؛ بلکه پیامبران، همگی پیامبر حکمت بودند.

ادامه در صفحه بعد

لَهُمْ الرِّحْمَتَٰنِ وُذًا»(مریم، ۹۶)؛ مگر خود به پیامبر وعده نداد که به او مقام محمود و رفعت نام خواهد بخشید. ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ (اسراء، ۷۹) ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ (انفراج، ۴)

مهم پای به راه نهادن و هیچ نگفتن است؛

گر سرود رهی میان خون باید رفت!

تسو پای بسه راه در نه و هیچ می‌رس!

که در آن صورت نام او بسان سخن عشق، در گنبد دوار ماندگار و مانا خواهد شد؛

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر

سَلَامٌ عَلَىٰكَ يَا مُحَمَّدٌ

راز مانایی پیامبر اعظم چیست؟

حجت‌الاسلام والمسلمین علی نصیری، استاد درس خارج حوزه علمیه

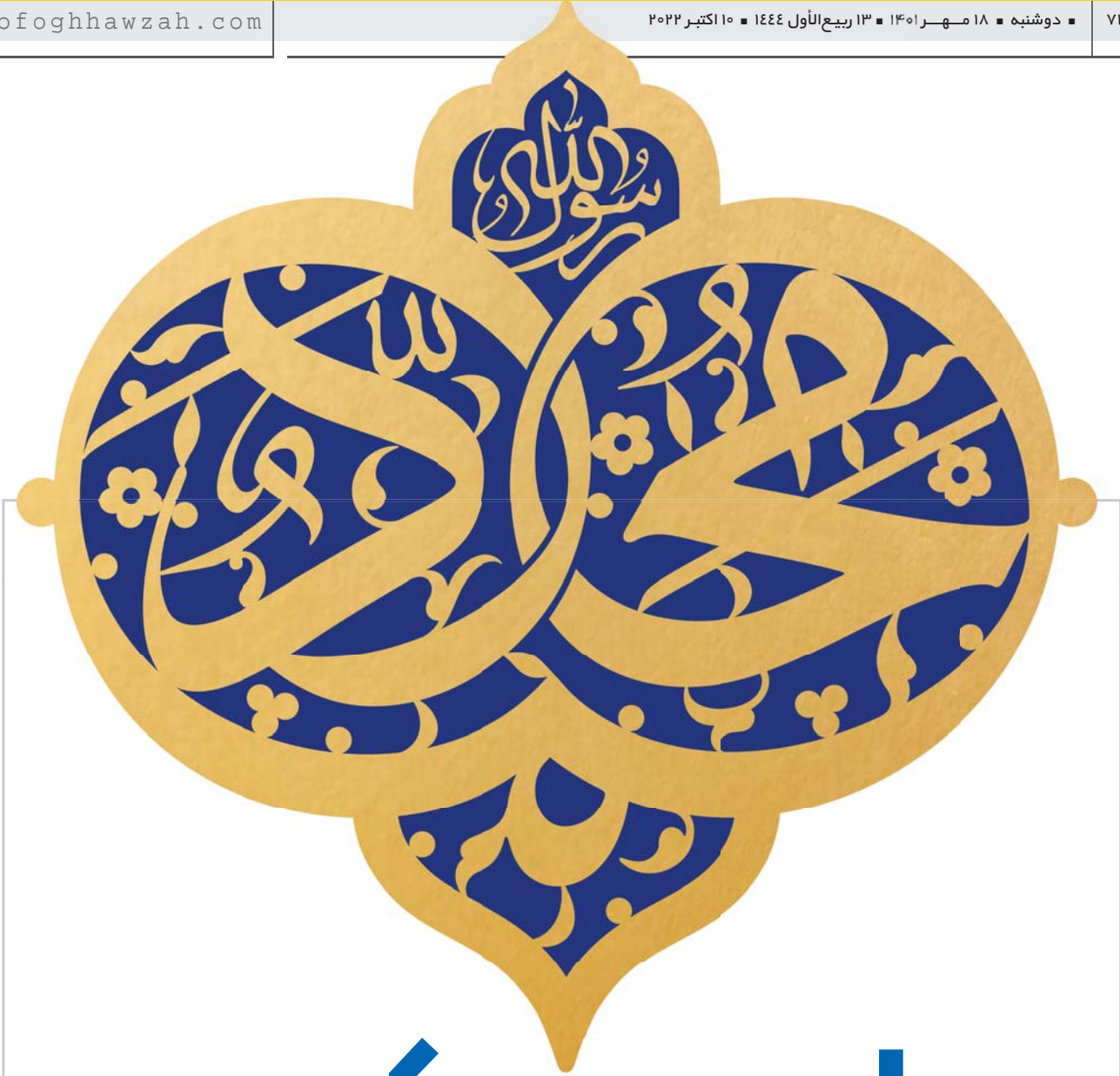
چگونه یک انسان در حدود ۱۵دهه پیش در تاریک‌ترین دوران تاریخ در مقایسه با عصر ما و در منحصرترین محیط فرهنگی در مقایسه با محیط فرهنگی ایران و روم آن روز، در عمری بس کوتاه که تقریباً مجالی برای به تصویر کشیدن خود نداشت و نیافت، این چنین در تاریخ بشری می‌ماند و دین او امروز بزرگ‌ترین دین دنیا شناخته می‌شود و بخش‌هایی زیادی از جهان حتی در کشورهای اروپایی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد؟

پیامبر ﷺ چگونه این چنین در اعماق دل و جان پیروان خود نفوذ و تأثیر دارد که پانزده سده پس از ارتحال او، صدها نفر از پیروانش برای دفاع از شخصیت و به عشق و ارادت به او در رخدادهایی همچون ماجرای کتاب آیات شیطانی و انتشار تصاویر موهن در مطبوعات غرب، جان خود را فدا می‌کنند؟ چگونه متصور است که در تمام پهنه تاریخ اسلام از آغاز تا کنون مؤذنان بالای مآذنه‌ها و نمازگزاران در دل نمازهای روزانه خود، با شور و شیدایی او را به رسالت و وارستگی می‌ستایند و دل‌ها به‌نام او انبهاج می‌یابد و چشم‌ها از یاد او اشکبار می‌شود؟ راستی او با میلیون‌ها دل شیفته خود چه کرد و چه نوری در آنان تاباند که این چنین واله و وامدار او هستند و چون پرنانه از سوختن به دور شمع وجود او سیر نمی‌شوند؟

آیا به این پرسش مهم، پاسخی جز این می‌توان داد که مانایی در جان‌ها و جاودانی در دل‌ها، زمان، مکان، محیط، ابزار و افزار عصر مدرنیته نمی‌شناسد؛ بلکه باید به حقیقت و به کمال و تمام و به‌ظاهر و باطن و به همه وجود و همه هستی تاب و پاک شد و ناب و پاک زیست؛ الهی اندیشید و الهی کوشید

و الهی زیست؛ زیباوشانه نفس کشید و زیباوشانه به جان‌ها جان بخشید؟

باری! آن‌کس که جان جهانیان در اختیار او و دل‌ها در قبضه قدرت اوست، می‌داند چگونه چنین بنده نابی را در جهان جاودانه و مانا سازد. مگر خود نفرمود: ﴿إِنَّ الدِّينَ أَمْرًا وَعَمَلًا الصَّالِحَاتِ سَبِّحُ عَلِّ

پیامبر حکمت

گفتاری از آیت‌الله ابوالقاسم علیدوست

پرداختن به پیامبر ﷺ پرداختن به ایشان به‌عنوان یک مسلمان یا رئیس مسلمانان نیست؛ بلکه ایشان به‌عنوان یک شخصیت که مربوط به تمام انسان‌ها هستند، مطرح می‌شوند. بنابراین پیامبر ﷺ شخصیتی متعلق به اسلام ولی للانسان هستند. پیامبر مین‌الاسلام؛ اما للانسان هستند. افراد بشر صاحب هر آیین باشند، حتی افرادی که ماتریالیست هستند، شخصیت و رفتار و رسالت پیامبر ﷺ برای آنها مفید است.

هفته نامه اقق حوزه در سومین نشست علمی با عنوان «همهان ماه» گفت‌وگویی با آیت الله ابوالقاسم علیدوست عضو جامعه مدرسین حوزه، استاد خارج حوزه علمیه قم و مسئول کرسی های نظریه پردازی علوم عقلی حوزه با موضوع «پیامبر رحمت» انجام داده است که در ادامه می‌خوانید.

مسیحی بخواند، می‌تواند از آن استفاده کند؛ حتی یک بت‌پرست هندو هم،

می‌تواند آن را بخواند و استفاده کند. پیامبر اسلام ﷺ هم همین‌گونه هستند و شخصیت متعلق به انسانیت هستند؛ اما نباید نقش اسلام را فراموش کنیم؛ لذا در ابتدا عرض کردم، ایشان ولیدالاسلام هستند. ای کاش! مسئولان فرهنگی

به‌خصوص در خارج از کشور به این ظرفیت پی می‌برند تا این ظرفیت را به دنیا معرفی کنیم؛ حتی می‌توانیم یک روایت ساده را که در حوزه علمیه می‌شنویم، برای مردم در خارج از کشور مطرح کنیم که بنده امتحان کرده‌ام و برای آنها بسیار عجیب بود؛ به‌عنوان مثال بنده سفری به وایتکان داشتم که برخی از بزرگان مذهبی مسیحی ایالات متحده نیز آنجا بودند و مدت سه روز روی مسئله افراطی‌گری که مسئله روز دنیا هم هست، بحث می‌کردیم. یکی از روزها در جلسه ذکر کردم که در روایتی پیامبر ما ﷺ فرموده‌اند: دو جهاد وجود دارد: جهاد اکبر و جهاد اصغر

و ایشان خودسازی را جهاد اکبر می‌دانند و این‌قدر به خودسازی اهمیت داده‌اند.

آقای ریچارد فیس که یک کاردینال و مسئول روحانیون آمریکایی بود، بسیار متعجب شد؛ چراکه در مسیحیت نیز، مسئله خودسازی یا تهذیب وجود دارد. ایشان شب آخر قبل از پرواز و موقع خداحافظی به من گفت: شما معلم خوبی

برای ما بودید. تواضع ایشان در برابر بنده به‌دلیل روایتی بود که از پیامبر اکرم ﷺ بیان کردم. بنابراین خوب است که روی تراث تأکید کنیم و قدردان تراث باارزشی باشیم که به ما رسیده است. پرداختن به پیامبر ﷺ پرداختن به ایشان به‌عنوان یک مسلمان یا رئیس مسلمانان نیست؛ بلکه ایشان به‌عنوان یک شخصیت که مربوط به تمام انسان‌ها هستند، مطرح می‌شوند. بنابراین پیامبر ﷺ شخصیتی متعلق به اسلام ولی للانسان هستند.

محمد ﷺ در ظاهر همان انسان گمنامی بود که بسان هزاران گمنام عصر خود، دوران خردسالی، نوجوانی و جوانی را طی کرد. از قضای روزگار سایه مهر و عطفوت والدین را در همان دوران آغازین حیات از دست داد و یتیمی و غربت را با پوست و استخوان خود چشید.

محیطی که در آن می‌زیست، متوحش‌ترین محیط فرهنگی در عصر خود بود و زمانی که در آن پا به عرصه وجود گذاشت، تاریک‌ترین دوران عصر به حساب می‌آمد؛ دورانی که در آن هیچ اثر روشنی از علم، دانش و تمدن به چشم نمی‌آمد؛ دورانی که هیچ وسیله و ابزار شناخته‌شده امروزین مانند رسانه‌ها برای ثبت رخدادها و بزرگ کردن صادقانه یا کاذبانه چهره‌ها قابل تصور نبود.

پیامبر ﷺ در میان سالی در مکه به پیامبری رنگین‌چخته شد؛ اما در دوران سیزده سال حضور در مکه اجازه چندانی برای بروز و نمودی از اندیشه و منش به ایشان داده نشد. او و همه یاران اندکش در محاصره کامل و در پایکوت خبری کامل نگاه داشته شدند و بارها تا سرحد مرگ و شهادت پیش رفتند. آنگاه که پیامبر ﷺ با زنج جانکاه و خطر فراگیر راهی مدینه شد، در ظاهر شوکت پدید آمد و دوران انزوا و انزعال به دوران شهود و شکوه تبدیل شد؛ اما چندی نیابید که از درون جامعه اسلامی پدیده آزردهنده نفاق و از برون هجوم بی‌امان مشرکان و همراهی یهود و نصارا خودنمایی کرد و آرامش و آسایش راز از آن چهره پرتیسم و آرام گرفت تا آنجا که حتی امن و امان در خانه او هم، کمتر یافت شد.

تحمیل ۸۰ غزوه و سریه و ماجراهای تلخ هر روزه دوست و دشمن آن قدر فزون و شکننده بود که برای در هم شکستن تاب و توان سلسله‌ای از کوه‌ها کافی می‌نمود. این انسان الهی در این دوران به‌ظاهر طلایی مدینه، تنها ۱۰سال فرصت یافت که در لایه‌لای همه افت و خیزها، از خود، خودی نشان دهد و از جلوات بی‌بدیل خود جلوه‌ای اشکار سازد. همه اینها کاری کرد که عمر او به ۶۳ سال نرسد؛ یعنی حدود یک شصتم عمر لقمان و یک چهلم عمر نوح و یک سوم عمر ابراهیم و یک دوم عمر موسی ؑ و ...

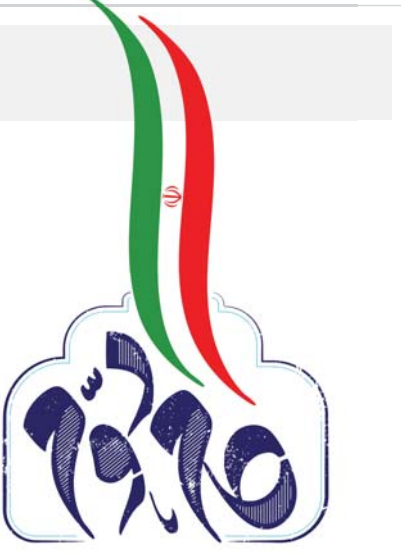
• بررسی راهبرد قرآن در سه مسئله پرورش، آموزش و بینش

زمانی قرآن را با این دیدگاه که چه اهداف کلانی را برای پیامبر بیان می‌کند، مطالعه کردم. اینجا بود که به مثلث پرورش، آموزش و بینش برخوردیم. این سه واژه، همگی قرآنی هستند. در قرآن در بیان اهداف پیامبران، بارها واژه **بِرِکِبِهِم** به‌معنای تزکیه و به فارسی به‌معنای پرورش یا پروراندن وجود دارد. همچنین واژه **یَعْلَمُهُم** نیز وجود دارد که به‌صورت **یعلمهم** و **بِرِکِبِهِم** یا **بِرِکِبِهِم** و **یعلمهم** آمده است که اینجا مسئله آموزش مطرح می‌شود. واژه سوم بینش است که قرآن می‌فرماید: **﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾**(بقره/۲۵۷). گاهی در روایات از بینش به بصیرت تعبیر شده است و گاهی نیز به نور تعبیر شده است. در زیارت آل‌ساین تقاضای نور می‌کند و گاهی نیز تعبیر به حکمت شده است که غیر از پرورش است. ممکن است، انسانی، خودساخته باشد و روی زبان و اندیشه‌اش مواظبت کند؛ اما فاقد بینش باشد. یکی از اصحاب امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} که در بین عرفا شخصیت ممتازی است و نامی از او نمی‌برم، وقتی برای او خبر آوردند که حسین بن علی ^{علیه السلام} را کشتند، گفت: **وای به حال امتی که فرزند پیامبرشان را کشتند و به نماز و قرآن خواندن ادامه داد.** می‌گویند: او بعدها استغفار می‌کرده که ای وای بر من که یک حرف دنبایی زدم و گفتم: **وای به حال امتی که فرزند پیامبرشان را کشتند.** ما به‌دلیل تقوی و ترک گناه به چنین شخصی احترام می‌گذاریم؛ اما او فاقد بینش بوده است. تقوی داشته و قصد خیر داشته و فاقد سوء نیت بوده؛ اما فاقد بینش بوده است. سوگمندانه گاهی از تقوی و تدین بدون بصیرت لطمات زیادی دیده‌ایم که نمونه آن، جریان مشروطه است که در آن عده‌ای مشروطه‌طلب و عده‌ای دیگر مشروطه‌خواه شدند. برخی از مشروطه‌طلبان می‌گفتند: احکام اربعه مرتد بر طرف مقابل جاری است و بالعکس. شخصی در تبریز از کوچه‌ای به کوچه دیگری می‌رفت که جوان مسلحی راه او را سد کرد و گفت: تو مشروطه‌خواه هستی یا مشروطه‌طلب؟ به‌ناچار گفت: من مسلمان نیستم و ارمنی هستم که گفتند: عبور کن. امروز بنده و شما به این مثال می‌خندیم؛ اما شبیه این مسئله امروزه وجود دارد. بنده گاهی به طلاب می‌گویم: مبدا کاری کنید که آیندگان ما را نادان فرض کنند! امروزه برخی نزاعات وجود دارد که ما آنها را عاقلانه می‌دانیم و راجع به آن بحث کنیم تا آن را درست کنیم که ممکن است، آیندگان این بحث‌ها را بیهوده بدانند. قصد این است که عرض کنیم، پرورش غیر از بینش است. اینکه قرآن حساب‌شده می‌فرماید: **﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾** و در جای دیگر می‌فرماید: **﴿إِنَّ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا﴾**(انفال/۲۹)؛ فرقان به‌معنای تقوی و سواد نیست؛ بلکه آیه می‌فرماید: شما را اهل تشخیص قرار می‌دهیم که یکصد سال بعد می‌گویند: عجب بینشی داشته‌اند. در ماجرای عاشورا هم حبیب‌بن مظاهر را داریم و هم سلیمان بن صرد خزاعی را که هر دو افرادی دغدغه‌مند و با تقوی بودند که یکی در عاشورا حضور داشت و دیگری در میان توأین. بنابراین قرآن کریم به‌جز آموزش و پرورش، روی بینش تأکید دارد. چنین مجموعه‌ای در واژه حکمت جمع می‌شود. همچنین قرآن کریم می‌فرماید: **﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾**(اعراف/۵۷). این آیه به‌معنای خرافه‌زدایی است که می‌تواند بخشی از آموزش باشد.

امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} می‌فرماید: **وَيُثْبِرُوا لَهُمْ ذَقَاتِنَ الْعُقُولِ**(نهج‌البلاغه/خ ۱)؛ پیامبران آمدند تا عصاره ظرفیت‌ها انجام بگیرد؛ یعنی ظرفیت‌های انسانی را شکوفا کنند. امیرالمؤمنان ^{علیه السلام} می‌فرمایند: پیامبران روی پرورش عقول کار می‌کردند. اگر بخواهیم بحث ما اجتماعی باشد و به‌عنوان یک راهکار و راهبرد مطرح بشود، باید روی این جهات کار کنیم؛ یعنی اول اینکه پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} را به‌عنوان شخصیتی لائسان مطرح کنیم و روی رسالت و اهداف ایشان متمرکز بشویم و برای این کار، روی مسئله حکمت تأکید کنیم که جامع است و البته قرآن را نیز به‌عنوان منبع قرار بدهیم.

• عصمت پیامبر ^{صلی الله علیه و آله}

این بحث از مباحث کهن اسلامی است و علی‌رغم اختلاف ناحقی که در عصمت ائمه ^{علیهم السلام} وجود دارد که اهل تسنن آن را انکار می‌کنند؛ درحالی‌که طبق لوازم خودشان لازم بود، به عصمت معصومین ^{علیهم السلام} ملتزم می‌شدند که نشدند؛ اما از فرق مسلمین کسی عصمت پیامبر اکرم ^{صلی الله علیه و آله} را انکار نمی‌کند؛ البته ممکن است، از نظر برون‌دینی، کسانی حرفی داشته باشند. عصمت پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} مورد اتفاق است. در این باره باید گفت: گاهی بحث روی رفتارهای شخصی پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} و زندگی خصوصی ایشان است که اصراری روی آن نداریم و نمره‌ای بر آن مترتب نیست. اینکه بگوییم: پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} هیچ‌گاه غذایی را که برایشان مضر بوده، نخورده‌اند یا اینکه بگوییم:

دومین همایش سالانه اندیشگاه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی وابسته به دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با عنوان «بیانیه گام دوم؛ فکروزی و آزاداندیشی» برگزار می‌شود.

به گزارش خبرگزاری مهر، مهلت ارسال چکیده مقالات تا ۱۵آبان و مهلت ارسال متن کامل چکیده‌های پذیرفته‌شده تا ۳۰آذر خواهد بود.

اهداف همایش

بازخوانی اصول فکروزی و آزاداندیشی در منظومه فکری امام خمینی ^{علیه السلام} و رهبر معظم انقلاب؛
بازخوانی چارچوب نظری و راهبردی این بیانیه، به‌مثابه الگوی مؤثر فکروزی و آزاداندیشی در عرصه مسائل جامعه؛

زمانی قرآن را با این دیدگاه که چه اهداف کلانی را برای پیامبر بیان می‌کند، مطالعه کردم.

اینجا بود که به مثلث پرورش، آموزش و بینش برخوردیم. این سه واژه، همگی قرآنی هستند.

در قرآن در بیان اهداف پیامبران، بارها واژه بِرِکِبِهِم به‌معنای تزکیه و به فارسی به‌معنای پرورش

یا پروراندن وجود دارد. همچنین واژه **یَعْلَمُهُم** نیز وجود دارد که به‌صورت **یعلمهم** و **بِرِکِبِهِم**

یا بِرِکِبِهِم و **یعلمهم** آمده است که اینجا مسئله آموزش مطرح می‌شود. واژه سوم بینش است که قرآن می‌فرماید:

﴿يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾**، گاهی در روایات از بینش به بصیرت تعبیر شده است**

و گاهی نیز به نور تعبیر شده است.

همیشه بهترین شکل یک کار را انجام می‌داده‌اند. البته بسیاری معتقدند، در این امر نیز عصمت وجود داشته است؛ البته اصرار بر این مطلب ممکن است، غیرضرور باشد یا اثبات آن مشکل باشد. برخی راجع به این بخش زندگی پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} صحبت می‌کنند؛ به‌عنوان مثال ممکن است، بگویند: پیامبر روز چهارشنبه فلان غذا را میل می‌کرده‌اند و خوب است، ما هم همان کار را انجام بدهیم؛ اما مطلب مهم بحث عصمت پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} در حفظ، انتقال و تفسیر دین است. بدون تردید خداوند حکیم است و خداوند برای انتقال و تفسیر دین، نهادی را که خطاپذیر باشد، انتخاب نمی‌کند و اگر در جایی پیامبری حرکتی انجام بدهد، خداوند ایشان را به مرز اعتدال برمی‌گرداند. مانند ماجرای که پیامبر اکرم ^{صلی الله علیه و آله}

فراخوان مقاله همایش «گام دوم؛ فکروزی و آزاداندیشی»

بازخوانی رویکرد فکروزی و آزاداندیشی به‌عنوان بستر اصلی حکمرانی تراز انقلاب اسلامی؛
تقویت و ترویج فضای فکروزی و آزاداندیشی در راستای تحقق مقاصد بیانیه گام دوم.
محورهای نظری
مبانی، اصول و اهمیت فکروزی و آزاداندیشی در اندیشه امام خمینی ^{علیه السلام} و رهبر معظم انقلاب؛
آسیب‌شناسی و بویایی‌شناسی فکروزی و آزاداندیشی در دهه‌های گذشته؛
نقش فکروزی و آزاداندیشی در ارتقای کارآمدی و بهبود نظام حکمرانی؛
نقش فکروزی و آزاداندیشی در فرایند جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی؛

نسبت آزاداندیشی و آزادی بیان و اهمیت آن.

محورهای راهبردی

زمینه‌ها، عوامل و موانع فکروزی و آزاداندیشی در مسیر پیش‌رو؛
چارچوب‌های نرم، هوشمند و ساختاری فکروزی و آزاداندیشی در تبیین و تحقق بیانیه گام دوم؛
فکروزی و آزاداندیشی، بستر اساسی برای تبیین بیانیه گام دوم؛
وظایف نهادهای مختلف در راستای تعمیق و توسعه آزاداندیشی و فکروزی؛
رسالت آموزش و پرورش در تربیت نسل فکور و آزاداندیش؛

• واژه شیطان و ابلیس

در قرآن واژه‌های شیطان و ابلیس وجود دارد که با هم فرق دارند. شیطان با وجود ما همراه است؛ همان‌طور که ملک با وجود ما همراه است؛ لذا در قرآن تعبیر شیطابین استفاده شده است؛ حسن شهرت یا حس ریاست‌طلبی شیطان است؛ لذا شیطان یا ملک در وجود ما قرار دارد؛ البته در خارج از وجود ما نیز ملائکی وجود دارند؛ اما ابلیس یک موجود مشخص خارجی است.

• نظر شما راجع به سخن ابن عربی راجع به ابلیس چیست؟

سخن ابن عربی و دیگران به‌شکلی که به آنها منسوب است، مورد تأیید نصوص دینی ما قرار ندارد که ما به‌نوعی ابلیس را تیرنه کنیم. شیطان پرستان هم، به‌نوعی شیطان را تقدیس می‌کنند و می‌گویند: شیطان نتوانست، به خودش بقبولاند که برای غیرخدا سجده کند؛ دیگران جلو افتادند و در برابر آدم سجده کردند؛ اما شیطان گفت: حتی اگر خداوند به من فرمان بدهد، نمی‌توانم برای غیر او سجده کنم. اینجا ابلیس کارش را توجیه می‌کند و می‌گوید: **﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ﴾**(اعراف/۱۷). شیطان در پاسخ خداوند که فرمود: چرا سجده نمی‌کنی؟! گفت: من از آتشم و آدم از گل است و آتش بر گل فضیلت دارد؛ بنابراین من بر آدم فضیلت دارم. چه کسی گفته آتش بر گل برتری دارد؟ درحالی‌که هر کدام یک خاصیت دارند و جای دیگری را نمی‌گیرند. اینجا بحث نافرمانی و تمرد مطرح است. آنچه ابلیس را بیچاره کرد، عدم سجده او نبود؛ بلکه توجیه گنااهش بود؛ اما در بیان ابن‌عربی توجیه جایگاهی ندارد.

• معصومیت فرشتگان و مسئله اختیار

«...لَيُعْضُونَ لِلَّهِ مَا أَمَرَهُمْ وَيُعَلِّونَ مَا يُؤْمَرُونَ» (تحریم/۶)
فرشتگان گناه نمی‌کنند؛ اما اینکه فرشتگان نمی‌توانند خطا کنند و در کار خود مجبور هستند، برای ما اثبات نشده و البته دلیلی بر رد آن نیز نداریم. برخی بحث فرشتگان را مطرح می‌کنند که فرشتگان تکامل و رشد ندارند؛ چراکه اختیار ندارند؛ اما این مسائل مستند به هیچ برهانی نیست. بنده در این مسئله هنوز به برهانی نرسیده‌ام؛ ولی ممکن است، اشخاصی کار محضی کرده و به نتایجی رسیده باشند که بنده ندیده‌ام. ابلیس تمرد کرد و بعد هم توجیه کرد و از درگاه خداوند متعال رانده شد؛ اما اینکه بگوییم: این کار ابلیس جزئی از سنت الهی است که باید ابلیس بدون اینکه مجبور

باشد، در فرآیند سنت الهی کاری انجام بدهد، سخن درستی است. چنانچه ابن‌عربی بگوید: منظور من همین بود که کار ابلیس یک فرآیند است و ابلیس باید باشد تا افرادی را گمراه کند تا نظام اختیار و تشخیص سره از ناسره رخ بدهد، سخن درستی است؛ اما معنای این سخن این نیست که شیطان در کار خودش متمرد و عاصی نیست. گاهی گفته می‌شود، قضیه کربلا باید واقع بشود؛ یعنی امام حسین ^{علیه السلام} به کربلا بروند و به شهادت برسند و خانواده‌اش اسیر بشوند. خوب اینجا باید قاتلی نیز وجود داشته باشد؛ یعنی این فرآیند باید طی بشود؛ اما آیا قاتل در کارش معذور است؟ خیر، او معذور نیست و در فضای اختیار جنایت کرده و در فضای اختیار بد را اختیار کرده است. نظام جهان نظام اختیار است؛ اما این مطلب باعث نمی‌شود، انسانها در معصیت معذور و یا در اطاعت غیرمأجور باشند.

حکمت اقتضا می‌کند که دین دارای قدرت باشد و پیامبر یا غیر پیامبر در بزرگ‌ها اقتدار نشان بدهند. قرآن می‌فرماید: **﴿وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَالْآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لِاتَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾**. (انفال/۶۷)اینجا محل بحث مشخص است. اینجا واژه حکمت اختیار شد که هم قدرت و هم رفت را در خود دارد.

آقای سروش می‌گوید: من با اسلام تاریخی کار دارم. نکته اول این است که ایشان به اسلام تاریخی وفادار نیست. ما نماد اسلام را امام صادق ^{علیه السلام} می‌بینیم یا خلیفه دوم که به اقتدار و خشونت معروف است؟ تاریخ مانند کشتکول است. در قدیم دراویش کشتکولی داشتند و به منازل مراجعه می‌کردند و شعری از امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} می‌خواندند و هر کسی به احترام مولا چیزی مانند نخود، عدس، بادام و گردو به آنها می‌داد و شب‌ها در منزل آنها را جدا می‌کردند. تاریخ مانند این کشتکول است و اگر کسی تنها عدس‌های تاریخی را جمع کند، این‌طور می‌شود؛ یعنی اگر کسی تمام کسب‌های خشونت را جمع کند و روی اسلام تاریخی بحث کند، به این ترتیب گزینشی عمل کرده است. نکته دوم اینکه صحبت از اسلام تاریخی می‌کرد؛ اما می‌گفت: هذا هو الاسلام؛ اسلامی تاریخی که به‌صورت گزینشی مطرح می‌شود، معرف اسلام یا پیامبر نیست. ضمن اینکه بعد از جابه‌جایی سقیفه با دین، کارهای زیادی به‌نام اسلام انجام شد. بنابراین ایشان امانت‌دارانه به تاریخ اسلام نگاه نکرده است.

دوره‌های آموزشی پاییزه ویژه مبلغان برگزار می‌شود

مرکز آموزش‌های کاربردی معاونت فرهنگی و تبلیعی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، دوره‌های آموزشی پاییزه با موضوعات کاربردی و مورد نیاز مبلغان را برگزار می‌کند.
به گزارش خبرگزاری حوزه، این دوره‌ها در قالب مجازی و آفلاین از ۲۰مهر آغاز می‌گردد.
از عناوین دوره‌های آموزشی پاییزه، می‌توان به «بررسی و نقد مسیحیت تشریری»، «مخاطب‌شناسی و ارتباط مؤثر»، «روش تدریس و کلاس‌داری»، «تعامل خانواده با نوجوان»، «تربیت و اصلاح رفتار»، «پیشگیری از طلاق»، «نقد فرق انحرافی»، «رسانه و خانواده»، «نماز و خانواده» و ... نام برد.
علاقه‌مندان جهت ثبت‌نام و مشاهده سایر دوره‌ها می‌توانند، با مراجعه به آدرس اینترنتی el.balagh.ir اقدام نمایند.

ثبت‌نام تکمیل ظرفیت

دوره تخصصی یک‌ساله آموزش تبلیغ مؤسسه دارالزهران ^{علیهم السلام}

ثبت‌نام تکمیل ظرفیت دوره تخصصی یک‌ساله آموزش تبلیغ مؤسسه دارالزهران ^{علیهم السلام} ویژه برادران طلبه علاقه‌مند، برای سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ آغاز شد.
مزایا و امتیازات شرکت در این دوره عبارت است از: کمک‌هزینه تحصیلی، گواهی پایان‌دوره، حمایت و اعزام به مناطق تبلیغی، امکان حضور همزمان با همسر و مهد قرآن، جهت حضور خردسالان (۳ تا ۶ سال).
علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر و ثبت‌نام در مؤسسه، می‌توانند به سایت daralzahra.ir مراجعه نمایند.

پاسخگویی به سؤالات دینی به زبان‌های ترکی و عربی

از سوی دفتر تبلیغات اسلامی

حجت‌الاسلام محمدجواد اصغری رئیس مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی با اعلام این خبر، افزود: بنا بر مصوبه شورای سیاست‌گذاری مرکز مبنی بر پاسخگویی به هم‌وطنان ترک‌زبان و عرب‌زبان، مرکز اقدام به شناسایی کارشناسان پاسخگو به این زبان‌ها و ارائه آموزش‌های لازم نمود و این امکان را به سامانه پاسخگو اضافه کرد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، رئیس مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی خاطر‌نشان کرد: در مرحله نخست پاسخگویی این زبان‌ها در دو بخش احکام شرعی و مباحث اعتقادی ویژه هم‌وطنان داخل کشور می‌باشد و در آینده به دیگر گروه‌های پاسخگویی مرکز گسترش خواهد یافت.

